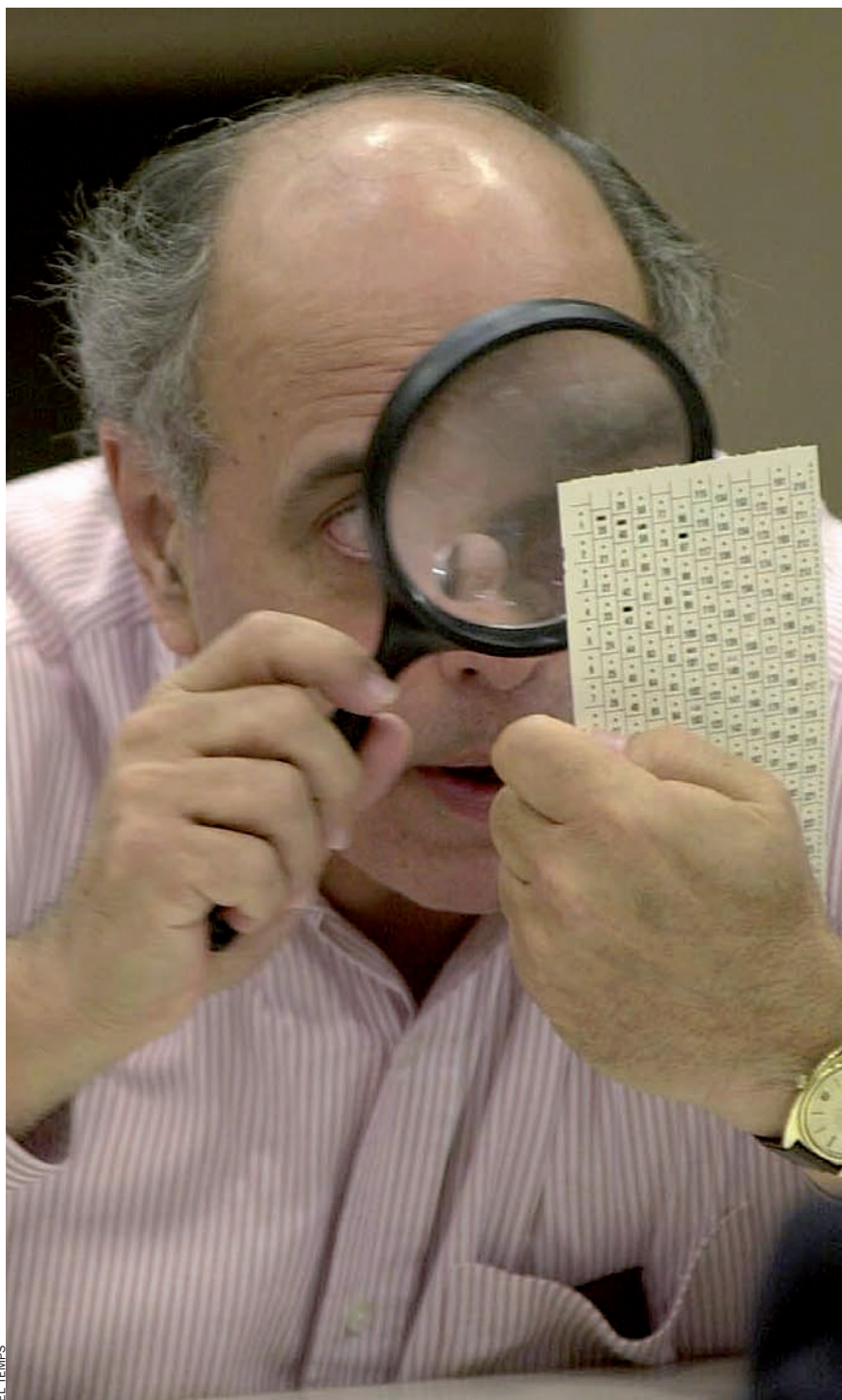

Decenni amb pronòstic reservat

EL TEMPS

El recompte de paperetes en les eleccions de 2000 als EUA va derivar en un sainet.

Aquesta dècada ha estat marcada per un fet del tot imprevisible. L'atac a les Torres Bessones va determinar la política exterior d'uns Estats Units que es van embarcar en dues guerres de desenllaç incert, mentre a casa es covava una crisi que ha precipitat un canvi d'hegemonia a favor de la Xina.

Aquest dijous el món (o el món occidental, per ser més exactes) celebra el canvi d'any. L'ordenació de què ens vam dotar a través del calendari gregorià fa que, a més a més, aquesta setmana ens acomiadem de la primera dècada del mil·lenni. Una dècada es tanca per donar pas a una de nova. És, per tant, un bon moment per a fer balanç de deu anys al llarg dels quals el món ha experimentat canvis de tota mena.

La Unió Europea estrena el nou decenni amb un gust agredolç. Perquè si bé en aquest temps ha viscut dos èxits de força transcendència –la incorporació dels deu països de l'est a l'Europa comunitària i la posada en circulació de l'euro–, la seua influència en el tauler internacional s'esllangueix. El final de decenni confirma que la UE compta cada vegada menys a l'hora de prendre les grans decisions. Les dificultats per a posar d'acord països amb interessos diversos i els entrebancs per a avançar vers una vertadera integració i no cap a una submissió dels països mitjans i menuts respecte d'Alemanya i França malmeten les possibilitats de presentar-se com un interlocutor potent al tauler internacional. La UE continua tenint, seixanta anys després de nàixer, un greu problema de representativitat. L'arraco-

nament del vell continent en les recents negociacions de la cimera sobre canvi climàtic a Copenhaguen ho confirmen.

I això és degut sobretot al fet que d'aquest decenni n'emerdeixen nous lideratges. La Xina va començar el segle ingressant a l'Organització Mundial del Comerç i, d'aleshores ençà, no ha fet sinó accentuar el seu poder. El seu pes econòmic al món no és ni de bon tros el dels Estats Units, però té una influència sobre l'economia global que no ha deixat de créixer aquests darrers deu anys, a mesura que el gegant asiàtic ha abraçat el capitalisme com a sistema econòmic i ha obert el seu mercat a l'exterior. Avui la Xina és la tercera economia del món, només darrere els Estats Units i el Japó, i no fa gaire que ha desbancat Alemanya com a principal exportador.

Amb tot, el gegant no es conforma només essent una potència manufacturera, capaç de produir el 75% de les joguines que es venen al món o el 60% del telèfons mòbils. El país que presideix Hu Jintao aspira a ser la principal potència econòmica mundial durant la pròxima dècada i espera que aquesta hegemonia es trasllade també a l'esfera de la política internacional, àmbit en el qual els avanços han estat més tímids. De moment, algunes veus ja apunten que el G8 és un organisme obsolet mentre a aquesta institució no s'hi incorpore la Xina. I Pequín s'ha atrevit fins i tot a qüestionar públicament la vigència del dòlar com a moneda de referència per a tot el món.

El gran imprevist. Si hi ha un canvi d'hegemonia es produirà en detriment dels Estats Units, que durant tot el segle XX havien exercit d'almiralls del planeta. Les coses no van anar gaire bé des de bon començament a l'altre costat de l'Atlàntic. Començaren la dècada amb unes renyides eleccions presidencials que acabaren en un sàinet judicial i polític més propi d'una república bananera que no d'una gran potència. L'episodi es tancà amb la designació de George W. Bush com a 44è president dels Estats Units.

L'any següent, les coses no van pas anar millor. L'11 de setembre del 2001 un atac coordinat d'al-Qaida sobre territori nord-americà atacava el cor financer i defensiu d'una potència que fins

“La primera dècada del segle serà vista [pels americans] com la dècada del desànim i la desil·lusió”, segons ‘Time’

aleshores s'havia cregut invulnerable. Aquell fou el gran imprevist de la dècada. Perquè més enllà de teories conspiratives –que apunten que els atacs van ser preparats pels organismes de l'estat–, hi ha un cert consens que ningú no s'esperava que un atac com aquell es poguera arribar a perpetrar sobre territori dels Estats Units. Només una persona, l'agent de l'FBI que va morir en l'atac al Pentàgon, havia advertit els seus superiors que al-Qaida en preparava una de grossa. Però els seus avisos no obtingueren resposta.

D'aquell atac se'n derivà allò que segons la revista *Time* ha estat la “dècada de l'infern”, o la “dècada del judici final”, o la “dècada dels somnis malmesos” o la “dècada perduda”. Perquè l'11S i la manera com es va gestionar van tenir tot de conseqüències negatives: una guerra, la de l'Afganistan, de desenllaç incert; una invasió, la de l'Iraq, que es fonamentava sobre la mentida (perquè dir-ne *supòsit* a hores d'ara seria quasi una obscenitat) que Saddam Hussein preparava un atac químic contra els Estats Units; un endeutament galopant causat en part per les necessitats bèl·liques; i un descrèdit internacional com mai abans no s'havia viscut.

Tot això i molt més ho provocà un imprevist, un esdeveniment no planificat que va determinar el decurs de tota la dècada i dels temps que estan per venir. “La història, tant la personal com la col·lectiva –explica el filòsof Josep-Maria Terricabras– és plena d'imprevistos. Per sort, mai no planifiquem prou ni planifiquem prou bé. Els biòlegs i arqueòlegs, quan parlen de l'evolució, fan referència a l'*equilibri puntuat*: l'evolució que fos monòtona i repetitiva, mai no donaria pas a cap novetat; però, de vegades, es produeix una ruptura, una modificació a l'interior d'un equilibri que és inestable, i allò provoca canvis de gran abast. Això, en ciències socials, es pot comprovar també de tant en tant. Són els *imprevistos*, que, tanmateix, han de ser, per definició, possibles. Nosal-

tres anem fent coses i aquestes coses, per si mateixes, ja n'han preparat més que nosaltres no hem previst.”

Aquesta “ruptura”, aquesta “modificació” de què parla Terricabras es va produir en aquest cas en forma d'atacs terroristes i va originar canvis en el decurs de la història dels Estats Units i, consegüentment, de tot el món. Perquè amb la seua actitud decidida per l'unilateralisme i per l'alternativa bèl·lica com a via de solució dels conflictes, es va alimentar un món més inestable i convuls.

Els americans van començar el decenni amb l'11S i l'han acabat amb una crisi galopant, una *Recessió 2.0*, com han volgut anomenar-la en mitjans financers. “Els primers deu anys del segle seran vistos en perspectiva com la dècada de més desànim i de més desil·lusió de l'era posterior a la Segona Guerra Mundial”, deia no fa gaire la revista *Time* en un número molt crític, on feia resum del decenni que ara acabem i en què responsabilitzava els nord-americans dels desastrosos balanços de la dècada.

El *mea culpa* s'estenia a tots els camps. A parer d'aquesta revista, la guerra contra l'islamisme radical, la mort de milers de joves soldats a l'Iraq o a l'Afganistan, però també el col·lapse de General Motors o fins i tot el desastre del Katrina és responsabilitat dels Estats Units. Per haver actuat amb “poca cura”, per haver estat “cobdiciosos” i “egoistes” i per “haver renunciat a les seues responsabilitats”.

Tot plegat, a hores d'ara, ja és dat i beneït. Aquest dijous es posa punt final a una dècada que va començar amb grans expectatives, però que ens deixa amb una certa sensació de desencís. Potser per això el decenni que ara comencem s'engega amb més realisme i potser sense tanta il·lusió. Siga com siga, està per viure. I això ja és prou engrescador.

Violeta Tena